

POLITIKA ZAŠTITE DJEČJIH PRAVA

Kreiranje sigurne i pozitivne okoline za djecu u
okviru rada Siriusa

SADRŽAJ

U ovoj publikaciji naglašavaju se naše vrijednosti u radu s djecom te pravilnik o postupanju djelatnika, suradnika i volontera Siriusa u radu s djecom

DOKUMENT KREIRALI:

Djelatnici Centra Sirius
Siječanj 2018, Zagreb

INFO:

Adresa: Bužanova 10, 10 000 Zagreb
Telefon: 01 67 01 224
Web: www.centar-sirius.hr
E-mail: info@centar-sirius.hr

O NAMA

Sirius – Centar za psihološko savjetovanje, edukaciju i istraživanje osnovan je 27. srpnja 2006. godine s ciljem promicanja, provođenja, istraživanja i unaprjeđenja psihološke i psihosocijalne pomoći i podrške sa svrhom prevencije rizičnih ponašanja i poboljšanja kvalitete života pojedinaca, obitelji, skupina i društva.

Sirius se bavi savjetovanjem i podukom djece, mladeži, odraslih, obitelji i organizacija sa svrhom rješavanja svakodnevnih problema i unapređenja kvalitete njihovog života. Nadalje, Sirius organizira stručne seminare, tribine, tečajeve, radionice i predavanja.

Centar Sirius čini tim stručnjaka iz područja psihologije i sociologije koji usko surađuju sa psihijatrima, socijalnim pedagogima, logopedima, socijalnim radnicima i likovnim pedagogima. Diplomirani ekonomisti provode programe osposobljavanja za poduzetništvo.

SVRHA OVOG DOKUMENTA

Budući da u jednom dijelu svojih djelatnosti Sirius pruža usluge individualnih i grupnih psiholoških intervencija djeci i mladima, nužno je uspostavljanje etičkih standarda te donošenje standarda postupanja u radu s djecom na razini organizacije.

Politika zaštite djece odnosi se na zajedničke vrijednosti, principe i uvjerenja, te praktična pravila ponašanja kojima se vodimo u radu s djecom, a sadrži i konkretne korake koji će se poduzeti prilikom ispunjavanja naših obaveza u pogledu zaštite djece.

Sirius je posvećen očuvanju najboljih interesa djece s kojom radimo, što postizemo kreirajući i provodeći programe koji promoviraju njihovo fizičko i mentalno zdravlje. Usvajanjem ovog dokumenta želimo osigurati da djelatnici, suradnici i volonteri Siriusa upoznaju vrijednosti kojima se vodimo u radu s djecom te da svojim ponašanjem štite dignitet djece s kojom radimo.

U dokumentu se navode standardi kojima se propisuju načini postupanja djelatnika, suradnika i volontera Siriusa u poduzimanju mjera zaštite prava djece te obveze prijave svakog kršenja tih prava nadležnim tijelima.

Izrazi koji se koriste u ovome dokumentu, a koji imaju rodno značenje, bez obzira na to jesu li korišteni u muškome ili ženskome rodu, obuhvaćaju na jednak način i muški i ženski rod.

Pridržavanjem ovih standarda osigurava se zaštita djeteta te potiče stvaranje uvjeta za najpovoljniji razvoj djeteta.

PRAVNI OKVIR

Politika zaštite dječjih prava Centra Sirius razvijena je sukladno pravnim smjernicama za zaštitu prava djece:

- ❖ Konvencija Ujedinjenih naroda o pravima djeteta, 1989
- ❖ Konvencija Vijeća Europe o zaštiti djece od seksualnog iskorištavanja i seksualnog zlostavljanja, 2012
- ❖ Zakon o zaštiti osobnih podataka, 2003 (NN 103/03, 118/06, 41/08, 130/11, 106/12)
- ❖ Ustav Republike Hrvatske, 1990 (NN 56/90, 135/97, 8/98, 113/00, 124/00, 28/01, 41/01, 55/01, 76/10, 85/10, 05/14)
- ❖ Zakon o zaštiti od nasilja u obitelji (NN 137/09, 14/10, 60/10)
- ❖ Protokol o postupanju u slučaju seksualnog nasilja, 2014
- ❖ Protokol o postupanju u slučaju nasilja u obitelji, 2004
- ❖ Protokol o postupanju u slučaju nasilja među djecom i mladima, 2004
- ❖ Protokol o postupanju u slučaju zlostavljanja i zanemarivanja djece, 2014
- ❖ Etički kodeks istraživanja s djecom, 2003
- ❖ Kodeks etike psihološke djelatnosti, 2005

DEFINICIJE POJMOVA

Dijete je svaka osoba ispod navršenih 18 godina, sukladno UN-ovoj Konvenciji o pravima djeteta (1989).

Zlostavljane djeteta, sukladno Svjetskoj zdravstvenoj organizaciji (1999), uključuje sve oblike fizičkog i/ili emocionalnog lošeg ponašanja prema djetetu, seksualnog iskorištavanja, zanemarivanja i eksploatiranja djeteta, koje za posljedicu ima stvarnu ili potencijalnu štetu za dječje zdravlje, razvoj i dignitet.

Zaštita djeteta je zajednički termin koji obuhvaća principe, pravilnike, standarde, zakone i procedure čiji je cilj zaštita djece od namjerne i

nenamjerne štete. U kontekstu ovog dokumenta, odnosi se specifično na odgovornosti organizacije i osoblja u zaštiti djece s kojom radimo.

Politika zaštite dječjih prava Siriusa je dokument koji pokazuje namjeru zaštite djece od štete, koji jasno upućuje na postupke i procedure koji će se koristiti s ciljem zaštite dječjih prava u okviru organizacije. To je instrument koji promovira osiguravanje sigurnog okruženja za djecu, te putem kojeg se organizacija obvezuje na poštivanje dječjih prava.

Informirani pristanak je sposobnost davanja slobodnog i informiranog pristanka, uvijek uzimajući u obzir dob i stupanja razvoja djeteta. Osoba odgovorna za dijete (roditelj/skrbnik) morat potpisati pristanak za korištenje i objavljivanje fotografija/video uradaka djeteta, ali i dijete treba informirati o čemu se radi kako bi i ono moglo dati svoj pristanak.

Direktni kontakt s djecom je svaki kontakt pri kojem je osoba u fizičkoj blizini djeteta.

Indirektni kontakt s djecom uključuje sve situacije u kojima osoba ima pristup djetetovim osobnim informacijama (npr. imenu, adresi, fotografijama i sl.) u kontekstu rada u organizaciji.

Fizičko zlostavljanje djeteta odnosi se na namjerno nanošenje ozljeda djetetu fizičkim putem od strane roditelja ili odraslih osoba, ali i na nesprječavanje istog. Ovo uključuje udaranje, šamaranje, nanošenje opekline, bacanje na pod ili niz stepenice, vezanje uz radiator ili ormar, uskraćivanje hrane, zatvaranje na tavan ili u podrum, davanje otrovnih sredstava, alkohola ili neodgovarajućih lijekova, pokušaje utapanja ili davljenja djeteta, tresenje djeteta.

Emocionalno zlostavljanje odnosi se na slučajeve kada roditelji trajno propuštaju iskazivanje ljubavi i pažnje svojoj djeci. Ono se iskazuje kroz prijetnje, izrugivanja, viku, ponižavanje od strane odraslih, kao i kroz neprihvatanje djetetovih potreba za ljubavlju i brigom važnom za djetetov normalan psihički razvoj. Vrlo čest oblik emocionalnog zlostavljanja predstavlja manipulacija dječjim osjećajima od strane odraslih osoba sa svrhom rješavanja nekih vlastitih problema (npr. u slučajevima rastave braka) kao i svjedočenje nasilju u obitelji, iako samo dijete nije izravno žrtva tog nasilja. Ove situacije uzrokuju gubitak samopozdanja i samopoštovanja kod djeteta, ono postaje povučeno i nervozno.

Seksualno zlostavljanje odnosi se na slučajeve u kojima odrasla osoba prisiljava dijete da sudjeluje u nekoj seksualnoj aktivnosti, koristeći pri tome dijete kako bi zadovoljila svoje vlastite želje. To može uključivati milovanje, masturbaciju,

oralni, vaginalni ili analni odnos ili izlaganje djece pornografskim videosnimkama, knjigama, časopisima i drugom materijalu.

Seksualno iskorištavanje odnosi se na bilo koji čin ili pokušaj zlorabe iz pozicije moći ili povjerenja, u seksualne svrhe (seksualna ili politička korist od seksualnog iskorištavanja osobe)

Zanemarivanje djeteta može imati štetne posljedice za razvoj djeteta kao i zlostavljanje. Ono predstavlja nezadovoljavanje djetetovih osnovnih potreba poput odgovarajuće hrane, odjeće, uvjeta stanovanja, medicinske skrbi i školovanja, a roditelj ili skrbnik ima mogućnosti za njihovo zadovoljenje. Također, zanemarivanje predstavlja i ostavljanje same kod kuće djece koja su premlada da se brinu o sebi, prepuštanje djece neadekvatnom nadzoru, nepažnja prema emocionalnim potrebama djeteta, dijete nitko ne sluša i ne obazire se na njegove potrebe i želje. Nitko mu neće reći "Vidi kako si lijepo nacrtao crtež" ili "Primjećujem da te danas nešto muči...".

VRIJEDNOSTI I PRINCIPI U RADU SA DJECOM

- Zdravlje, sigurnost i dobrobit djece prioritet su naše organizacije.
- Svojim djelovanjem nastojimo unaprijediti psihički i emocionalni razvoj djece, kako bi ona dosegla svoje pune potencijale.
- Slušamo i pažljivo razmatramo dječje stavove, ohrabrujemo ih te potičemo da iskazuju svoje potrebe i zalažu se za vlastita prava.
- Cijenimo, poštujemo i razumijemo djecu u okviru njihove vlastite kulture, religije i etničke pripadnosti. Različitosti se pristupa kao bogatstvu i preduvjetu izgradnje humanog i demokratskog društva. Kroz interakciju različitosti razvijamo nove oblike djelovanja temeljene na jednakosti dostojanstva i prava za sve članove društva.
- Zloupotreba djece ni u kakvim okolnostima nije prihvatljiva.
- Djelatnici, suradnici i volonteri Siriusa obavezni su zaštititi djecu s kojom rade. Radu s korisnicima pristupamo odgovorno i stručno, poštujući etička načela i standarde profesije i pruženih usluga. Svoj rad temeljimo na visokim etičkim i pravnim standardima.
- Partneri s kojima surađujemo u sklopu projekata namjenjenih djeci također su obavezni zadovoljiti pravne standarde zaštite djece u svojim programima. Izgradnja humanog društva i njegovanje vrijednosti na kojima se ono temelji moguće je jedino suradnjom svih onih koji teže istom cilju.

KAKO BISMO OSTVARILI OVE STANDARDE, PRI KONTAKTU S DJECOM OSOBLJE I SURADNICI CENTRA DUŽNI SU:

- U svakoj prilici odnositi se prema djeci s poštovanjem i priznati ih kao pojedince s vlastitim pravima;
- Uvažavati i cijeniti stavove koje djeca izražavaju;
- Raditi s djecom na način koji jača njihove kapacitete i sposobnosti i razvija njihove vještine i potencijale;
- Raditi s djecom u duhu suradnje uz uzajamno povjerenje i poštovanje;
- Prihvaćati djecu u okviru konteksta u kojem žive;
- Raditi u partnerstvu sa roditeljima/skrbnicima, udomiteljima i drugim stručnjacima kako bi se osigurala zaštita djece;
- Sve programe i radionice izrađivati u skladu s najboljim interesima djece.
- Izraditi ove Standarde na djeci prihvatljivom jeziku

STANDARDI POSTUPANJA DJELATNIKA, SURADNIKA I VOLONTERA CENTRA SIRIUS U RADU S DJECOM

DJELATNICI, SURADNICI I VOLONTERI SIRIUSA DUŽNI SU DJECI S KOJOM RADE OSIGURATI:

- zaštitu prava propisanih Ustavom Republike Hrvatske, konvencijama, zakonima, provedbenim propisima;
- provedbu programa kojima se promiče zaštita njihovih prava, sigurnost i zdravlje;
- siguran i pouzdan način bilježenja kršenja standarda iz ovog dokumenta, osiguravajući mehanizme za prikupljanje pritužbi na povjerljiv i siguran način, te osiguravajući podršku žrtvama i obavještanje institucija nadležnih za kršenje prava djeteta.

DJELATNICI, SURADNICI I VOLONTERI SIRIUSA KOJI U SVOM RADU DOLAZE U DIREKTAN ILI INDIREKTAN KONTAKT S DJECOM TREBAJU:

- Biti svjesni situacija koje mogu predstavljati rizik za djecu te znati pravilno reagirati u takvim situacijama;
- Planirati i organizirati rad i mjesto za rad tako da sve potencijalne rizike svedu na minimum;
- Omogućiti djeci da otvoreno razgovaraju o bilo kojem problemu;
- Prijaviti nadležnim institucijama svako loše postupanje prema djeci koje budi opravdanu sumnju na zlostavljanje i/ili zanemarivanje;
- Razgovarati sa djecom o njihovom kontaktu s djelatnicima, volonterima i suradnicima Siriusa te ih potaknuti da se slobodno izraze ako ih nešto brine ili smeta; (stvoriti okruženje u kojem će se djeca osjećati sigurno i poštovano)
- Poučiti djecu o njihovim pravima i načinu postupanja u slučaju povrede tih prava, te osnažiti djecu da razgovaraju o problemima koji ih muče.
- Uzimati u obzir mišljenje djeteta kada se radi o okolnostima koje se na njega odnose, s poštovanjem i uvažavanjem.
- Omogućiti djeci da sudjeluju u procesima donošenja odluka koje se odnose na njih, kroz participativan proces u kojem se poštuju prava djeteta, njihovi stavovi, dostojanstvo i integritet
- Biti svjesni razlike u moći između odraslih i djece i izbjegavati bilo kakvu zlouporabu koja iz ovakve situacije može nastati
- Izbjegavati situacije koje ih mogu staviti u osjetljiv i kompromitirajući položaj: nastojati biti u društvu bar još jedne odrasle osobe kada rade s djecom ili biti vidljivi drugima kada su s djecom, osim ukoliko se radi o intervenciji koja zahtjeva privatnost (npr. psihoterapija)
- Obratiti pažnju na prikladnost tjelesnog kontakta s djetetom i kada se on smatra prihvaćenim, kao što je držanje za ruku, zagrljaj ili poljubac. Trebaju biti sigurni da se dijete osjeća dobro u tim okolnostima.
- Odmah obavijestiti voditeljicu Ureda ukoliko ste se našli u okolnostima koje mogu biti krivo protumačene od strane drugih osoba te izbjegavati takve situacije
- Služiti svojim ponašanjem kao dobar model djeci – ponašati se odgovorno i brižno
- Ponašati se jednako prema svoj djeci bez obzira na spol, rod, seksualnu orijentaciju; nacionalnu, etničku i vjersku pripadnost; politička uvjerenja; tjelesna ili mentalna ograničenja i/ili oštećenja te životne okolnosti (npr. maloljetnička trudnoća, život u domu).

- Biti svjesni da se zlostavljanje može događati i među djecom te stoga izbjegavati situacije koje dovode do takvog rizika kao npr. ostavljati stariju i mlađu djecu ili posebno osjetljive grupe djece, bez nadzora

DJELATNICI, SURADNICI I VOLONTERI SIRIUSA U RADU SA DJECOM NE SMIJU NIKADA:

- Udariti ili na drugi način fizički povrijediti ili fizički zlostavljati djecu;
- Razviti nepotreban fizički kontakt sa djecom;
- Razviti seksualni kontakt sa djecom;
- Ponašati se na neprikladan ili seksualno provokativan način;
- Razviti takav odnos sa djecom, koji bi se na bilo koji način mogao smatrati iskorištavajućim ili zlostavljajućim;
- Djelovati na način koji bi mogao dovesti dijete u rizik da bude zlostavljano;
- Koristiti jezičke izraze, davati prijedloge ili nuditi savjete koji su neprikladni, uvredljivi ili na bilo koji način ponižavajući;
- Propustiti adekvatno reagirati na nezakonito, opasno ili nasilničko ponašanje djece;
- Propustiti adekvatno reagirati na nezakonito, opasno ili nasilničko ponašanje roditelja/skrbnika prema djeci;
- Ponašati se na način da posrame, ponize, omalovaže ili degradiraju djecu, ili na drugi način primijene bilo koji oblik emocionalnog zlostavljanja;
- Diskriminirati, različito tretirati ili favorizovati određenu djecu, isključujući drugu;
- Objavljivati fotografije ili video uratke djece polaznika radionica za promociju aktivnosti Siriusa bez informiranog pristanka njihovih roditelja.
- Djecu izlagati neprimjerenim sadržajima koji mogu uzrokovati emocionalnu štetu, kao što su nasilje ili pornografija
- Izlagati i upućivati djecu na eksploataciju dječjeg rada
- Zanemarivati djecu uskraćujući im odgovarajuću brigu i ne uvažavajući njihove potrebe
- Sudjelovati u bilo kakvom opasnom, ilegalnom ili zlostavljajućem ponašanju prema djeci.
- Činiti stvari umjesto djece kada se radi o tome da djeca mogu sama (npr. oblačenje, pisanje zadaće).
- Ignorirati iskaznu brigu djeteta vezanu uz zlostavljanje ili zanemarivanje

- Biti nasamo s djetetom, bez da ih druge vide, duže vrijeme (npr. u autu, kod kuće).

ZAŠTITA PRAVA DJECE OSTVARUJE SE:

- Sprječavanjem nasilja među djecom;
- Sprječavanjem svih oblika nasilja odraslih osoba nad djecom;
- Adekvatnim postupanjem djelatnika Siriusa prema žrtvama nasilja;
- Adekvatnim postupanjem djelatnika Siriusa prema kršiteljima prava djece;
- Prijavom povrede prava djece nadležnim tijelima;
- Čuvanjem osobnih podataka djece, roditelja, skrbnika i udomitelja koji su uključeni u programe Siriusa.
- Suradnjom Siriusa s relevantnim osobama u djetetovom okruženju, kao što su roditelji, učitelji, udomitelji, skrbnici.
- Suradnjom sa relevantnim institucijama ukoliko se pojavi sumnja na zlostavljanje i zanemarivanje djeteta.
- Osiguravanjem adekvatne pomoći žrtvama povrede prava djeteta u okviru Siriusa kroz profesionalnu psihološku pomoć i/ili upućivanjem institucijama koje to omogućuju te prijavljivanjem slučaja nadležnim tijelima

KAKO BI SE OSIGURALO ISPUNJENJE NAVEDENIH OBAVEZA, POTREBNO JE DA:

- Djelatnici, suradnici i volonteri Siriusa budu upoznati s Politikom zaštite djeteta na razini organizacije;
- Djelatnici, suradnici i volonteri potpisivanjem ugovora (o radu, o djelu, autorskog ili volonterskog ugovora) preuzimaju obavezu poštivanja Standarda postupanja u radu s djecom s kojom ih se upoznaje prilikom potpisivanja Ugovora;
- Procedura zapošljavanja, kako djelatnika tako i volontera Siriusa, uključuje provjeru prikladnosti za rad s djecom i mladima, uključujući i potvrde o nekažnjavanju i/ili ne vođenju kaznenog postupka
- Radimo u partnerstvu sa roditeljima/skrbnicima/udomiteljima i/ili drugim stručnjacima kako bi se osigurala zaštita djece;

- U slučajevima sumnje da je došlo do povrede prava djece, tjelesnog i emocionalnog nasilja, spolne zlouporabe, zanemarivanja, nesavjesnog postupanja, zlostavljanja ili izrabljivanja djeteta, djelatnici Siriusa obvezni su pokrenuti postupak radi zaštite prava djeteta;
- Postupak zaštite prava djeteta, uključuje prijavu sumnje voditeljici ureda i programskim voditeljicama koje poduzimaju zakonom određene radnje i prijavljuju slučaj nadležnim institucijama. Ukoliko se sumnja odnosi na djelatnika, suradnika ili volontera Siriusu, voditeljica ureda i programske voditeljice će slučaj istražiti, poduzeti disciplinske mjere i prijaviti slučaj nadležnim institucijama sukladno zakonskim odredbama. Do okončanja interne istrage i/ili istrage nadležnih tijela, osumnjičena osoba neće moći raditi s djecom. Po okončanju postupka, ukoliko osumnjičena osoba nije oslobođena sumnje, odredit će joj se disciplinske mjere, sukladno težini djela: opomena ili razvrgnuće ugovora sa Siriusom. U slučaju da se radi o potvrđenom kršenju dječjih prava suradnih ili partnerskih organizacija, s njima će se raskinuti suradni ili partnerski odnos.

Postupanje prema osobi koja je prijavila sumnju na zlostavljanje/zanemarivanje djeteta ne podrazumijeva nikakve sankcije ukoliko se sumnja pokaže netočna ali je bila podnesena iz opravdanih i razumljivih razloga. Ukoliko je osoba prijavila sumnju na zlostavljanje/zanemarivanje djeteta na osnovi loših namjera, lažnih informacija i optužbi, onda će se podvrgnuti disciplinskom postupku koji će uključivati opomenu ili razvrgnuće ugovora o radu/suradnji/volontiranju, ovisno o težini optužbi, namjeri prijavitelja i šteti proizašloj iz samog postupka. Disciplinski postupak provode voditeljica ureda i programske voditeljice.

- Djelatnici Siriusa obvezni su na zahtjev policije ustupiti dokumentaciju te pružiti saznanja o povredi prava djeteta.
- Zaposlenicima, suradnicima i volonterima Siriusa će se omogućiti sudjelovanje u edukacijama koje su vezane uz prava i zaštitu najboljeg interesa djeteta kako bi bili svjesni moguće štete koju određena ponašanja djetetu nanose. Pružit će im se i stručna potpora i podrška u radu s djecom, a upoznat će se i ovom dokumentom radi osiguravanja postupanja prema uvjetima iz istog.
- Na web-stranicu Siriusa objavit će se Politika zaštite dječjih prava na djeci prihvatljivom jeziku.